

Робота

[Доступ до ринку праці](#)

[Пошук роботи](#)

[Права та обов'язки](#)

[Безробіття](#)

[Визнання дипломів](#)

Доступ до ринку праці

Від громадянства та причини переїзду залежить те, чи зможе особа працювати в Швейцарії або заснувати компанію. В будь-якому випадку працівники повинні зареєструватися в органах соціального страхування та сплачувати податки.

Дозвіл на роботу

В більшості випадків питання щодо отримання дозволу на роботу вирішується одночасно з отриманням дозволу на проживання. Зазвичай особам, що мають право на проживання в Швейцарії, дозволяється й працювати. Залежно від громадянства та тривалості трудових відносин роботодавець або працівник подає заяву на отримання дозволу. У разі виникнення сумнівів можна отримати допомогу в одній з вказаних нижче служб. Ці служби проводять консультації й для тих осіб, які ще не мешкають в Швейцарії та хочуть тут працювати. Визнані біженці (посвідчення B) та тимчасово прийняті особи з статусом біженця або без (посвідчення F) з 2019 року більше не потребують спеціального дозволу. Але про початок та завершення будь-яких трудових відносин необхідно повідомляти кантон за допомогою офіційного формуляра (процедура сповіщення). Компетентним є кантон, в якому здійснюється трудова діяльність. Таке сповіщення є безкоштовним. Шукачам притулку (посвідчення N) все ще потрібен дозвіл.

Власна компанія

Від громадянства та статусу проживання залежить, чи може хтось заснувати власну компанію в Швейцарії. Для громадян ЄС/країн ЄАВТ та осіб з посвідкою на проживання C процедура заснування компанії є простішою. Служба з питань міграції та громадянських прав (Amt für Migration und Bürgerrecht) кантону надає мігрантам інформацію стосовно того, чи можливим є заснування компанії. Служба підтримки підприємництва кантону (Standortförderung) надає підтримку в практичній реалізації.

Неофіційна зайнятість

Той, хто здійснює трудову діяльність та не зареєстрований в органах соціального страхування, не має дозволу на роботу та не вказує дохід для сплати податків, притягується до відповідальності. В такому випадку мова йде про неофіційну зайнятість. Неофіційна зайнятість тягне за собою правові наслідки для роботодавця та працівника. Крім того, працівники не застраховані від нещасного випадку та не мають накопичень до пенсії. Той, хто вважає, що роботодавець працевлаштовує його неправильно, може звернутися за безкоштовною консультацією до юридичного консультаційного центру.

Підлітки

Загалом підлітки можуть працювати лише після досягнення ними 15-річного віку. Але дозволяється виконувати лише легкі роботи у невеликому обсязі (наприклад, робота під час канікул). Батьки та роботодавці повинні стежити за тим, щоб підлітки не були перевантажені. Для підлітків віком молодше 18 років діють особливі положення трудового законодавства.

Додаткова інформація (посилання, адреси, брошури, листівки)

www.hallo-baselland.ch/uk/arbeit/zugang-arbeitsmarkt

Пошук роботи

У порівнянні з іншими країнами в Швейцарії незначна кількість безробітних. Проте вимоги до шукачів роботи високі. Велике значення надається свідоцтвам та дипломам. Основною умовою майже для кожної посади є знання німецької мови.

Кваліфікація

Документи про професійну освіту, дипломи та підвищення кваліфікації високо цінуються майже для всіх професій в Швейцарії. Іноземні дипломи визнаються не завжди. Дуже важливими під час пошуку роботи є рекомендації попередніх роботодавців. Для більшості посад необхідними є знання німецької мови.

Пошук місця роботи

Вакансії можна знайти в щоденних газетах та на різних інтернет-порталах. Крім того, працюють приватні агентства з працевлаштування. В Швейцарії нерідко телефонують до компанії, щоб дізнатися про вакансію. Це можливо також у випадку, якщо ця компанія на цей час не має відкритих вакансій. Державні регіональні центри з працевлаштування (RAV) можуть надати підтримку під час пошуку роботи. Там надається доступ до комп'ютера та щоденних газет, співробітники консультують шукачів роботи.

Заява про прийом на роботу

Зазвичай заява про прийом на роботу оформляється в письмовому вигляді й відправляється поштою, електронною поштою або онлайн. До заяви додаються щонайменше резюме, мотиваційний лист, за можливості — копії атестатів, дипломів та рекомендацій з попереднього місця роботи. Якщо роботодавець зацікавився заявою, надсилається запрошення на особисту співбесіду. Різні служби надають безкоштовну допомогу при поданні заяви про прийом на роботу.

Додаткова інформація (посилання, адреси, брошури, листівки)

www.hallo-baselland.ch/uk/arbeit/arbeit-finden

Права та обов'язки

Працівники та роботодавці мають різні права та обов'язки. Законодавством регулюється, наприклад, максимальна тривалість робочого часу, право на відпустку та страхове забезпечення.

Трудовий договір

Зазвичай трудові договори укладаються в письмовій формі. Проте усні договори також дійсні. Діють законодавчі положення Швейцарського цивільного кодексу. В ньому містяться мінімальні стандарти. Таким чином особи навіть без укладення письмового трудового договору мають різні права та обов'язки.

Права працівника

Працівники в Швейцарії мають різні законні права. До основних належать:

- Роботодавці зобов'язані зареєструвати своїх працівників в органах соціального страхування, оформити для них страхування від нещасних випадків та сплачувати частину внесків.
- Усі працівники мають право на оплачувану відпустку тривалістю не менше 4 тижнів. Це також застосовується пропорційно до людей, які працюють з погодинною оплатою праці або неповний робочий день.
- Допустима максимальна тривалість робочого часу становить 50 годин на тиждень. В деяких галузях — лише 45 годин.
- Працівники мають право на письмову довідку з місця роботи.
- У разі хвороби або нещасного випадку ті, хто працюють в компанії понад 3 місяці, мають право на виплату заробітної плати протягом певного періоду часу.
- Вагітні жінки та жінки, які народили дитину, мають особливі права (охорона материнства).

Заробітна плата

В Швейцарії немає встановленої законодавством мінімальної заробітної плати. Проте в багатьох галузях діє колективний трудовий договір (GAV), згідно з яким встановлена мінімальна заробітна плата. Жінки та чоловіки мають право на однакову заробітну плату за однакову роботу. Встановлена в трудовому договорі сума є заробітною платою брутто. Проте виплачується заробітна плата нетто, з якої вже утримані внески на соціальне страхування (соціальні відрахування). Крім того, у більшості осіб з дозволом на перебування B, посвідченням F або N, дозволом на тимчасове перебування L або дозволом на перетин кордону G безпосередньо утримуються податки на доходи (Quellensteuer). У Швейцарії суми на обов'язкове медичне страхування не є частиною відрахувань з заробітної плати.

Звільнення

У разі звільнення роботодавці та працівники повинні дотримуватися строків для попередження про звільнення, що регулюються договором. Звільнення без попередження дозволяється лише у виняткових випадках. Завжди можна попросити письмове обґрунтування для звільнення. Для тих, хто хворіє, потрапив в аварію, вагітний або народив дитину, існує особливий захист від звільнення. Неправомірне звільнення можна оскаржити в суді. Якщо працівник звільняється сам, це може вплинути на розмір допомоги з безробіття.

Додаткова інформація (посилання, адреси, брошури, листівки)

www.hallo-baselland.ch/uk/arbeit/rechte-und-pflichten

Безробіття

Усі працівники застраховані на випадок безробіття. Той, хто стає безробітним, як правило, отримує матеріальну підтримку протягом певного періоду часу. Безробітні повинні зареєструватися в регіональному центрі з працевлаштування (RAV). Це допомагає під час пошуку роботи.

Страховання на випадок безробіття

Орган страхування на випадок безробіття (ALV) — державна установа, є обов'язковою для всіх працівників. Відповідні щомісячні внески утримуються безпосередньо із заробітної плати, роботодавець сплачує половину. Самозайняті особи не можуть застрахуватися на випадок безробіття. Той, хто стає безробітним, отримує щомісячну компенсацію заробітної плати (допомога з безробіття) з каси з безробіття. Чи виплачується допомога з безробіття, коли і в якому розмірі залежить від різних факторів. Наприклад, від того, скільки часу тривали трудові відносини, та з якої причини настало безробіття.

Порядок дій на випадок безробіття

Не пізніше першого дня настання безробіття, а найкраще — до останнього робочого дня, необхідно обов'язково зареєструватися в компетентному регіональному центрі з працевлаштування (RAV). Там пояснюються усі подальші дії.

Регіональний центр з працевлаштування

Регіональний центр з працевлаштування (RAV) допомагає з тим, щоб знову швидко знайти роботу. Консультаційні бесіди в RAV є обов'язковими для тих, хто отримує допомогу з безробіття. RAV пропонує також курси або програми з працевлаштування. Деякі з них також є обов'язковими. Особи, які ще ніколи не працювали в Швейцарії та шукають роботу, також можуть зареєструватися в RAV. Проте вони не отримують грошей.

Додаткова інформація (посилання, адреси, брошури, листівки)

www.hallo-baselland.ch/uk/arbeit/arbeitslosigkeit

Визнання дипломів

Іноземні дипломи та документи про освіту не завжди є дійсними в Швейцарії. Проте за певних обставин можливе визнання диплома. Для деяких професій це є обов'язковим.

Визнання

Особи з іноземним дипломом можуть отримати його визнання в Швейцарії за певних умов. Визнання підтверджує, що іноземний диплом або документ про освіту еквівалентний швейцарському диплому або документу про освіту. Щодо регламентованого переліку професій (наприклад, медсестри, вчителі тощо) визнання є необхідним, щоб мати можливість займатися трудовою діяльністю. Залежно від професії або освіти різні установи є відповідальними за визнання. Визнання здійснюється на платній основі. Інформацію можна отримати в Національному контактному пункті визнання дипломів або в інформаційній службі з питань професійної діяльності (BIZ)).

Підтвердження рівня

Стосовно професій, які не є регламентованими, визнання диплома або документа про освіту, не вимагається для здійснення трудової діяльності в Швейцарії. Стосовно таких професій можна подати заяву щодо підтвердження рівня. Це свідчить про важливість іноземного диплома в системі освіти Швейцарії. Підтвердження може допомогти під час пошуку роботи. Інформацію щодо підтвердження рівня можна отримати в Національному контактному пункті визнання дипломів або в інформаційній службі з питань професійної діяльності (BIZ).

Надолуження знань для отримання кваліфікації з професійної освіти

Дорослі з професійним досвідом, але без визнаного диплома або документа про освіту можуть надолужити знання для отримання швейцарської кваліфікації з базової або вищої професійної освіти. Процедура залежить від попередньої освіти, професійного досвіду та віку. В будь-якому випадку основною умовою є гарні знання німецької мови (рівень B1/B2 за GER). Зацікавлені особи можуть безкоштовно отримати інформацію та проконсультуватися в інформаційній службі з питань професійної діяльності (BIZ). Той, хто надолужить знання для отримання кваліфікації з професійної освіти, покращить свої шанси на ринку праці та отримає доступ до подальшої освіти.

Додаткова інформація (посилання, адреси, брошури, листівки)

www.hallo-baselland.ch/uk/arbeit/diplomanerkennung